

N:o 32.

Ank. till Riksd. Kansli den 30 April 1879, kl. 5 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om förhöjda böter för part eller vittne vid förfallolöst uteblifvande.

Inom Andra Kammaren har Herr *Jan Magnusson*, med hvilken Herrar *P. Engman*, *Anders Bengtsson* och *Lars Andersson* instämt, uti afgifven motion, N:o 109, hvilken blifvit till Lag-Utskottet öfverlemnad, hemställt, "att Riksdagen för sin del ville besluta de ändringar i Rättegångsbalkens 12 kap. 2 § och 17 kap. 3 §, att instämd part och vittne, som förfallolöst uteblifva från underrätt, skola böta, den förre 10 kronor och det senare 5 kronor", hvarjemte motionärerne anhållit, att Lag-Utskottet ville *dels*, i fall Utskottet ej ansåge de föreslagna bötesbeloppen lämpliga, föreslå andra sådana, *dels ock* höja åtskilliga andra i Rättegångsbalken förekommande böter för försummad inställelse, på det ett riktigt förhållande måtte kunna ernås emellan dylika bötesbelopp.

Lika med motionärerne och på de af dem anförda skäl anser Utskottet nuvarande bötesbelopp för instämd part eller vittne, som uteblifver från underrätt utan laga förfall, med nuvarande myntvärde vara alldeles för obetydliga för att i någon nämnvärd mån uppfylla det med dem åsyftade ändamål eller att förmå part eller vittne till inställelse. Man har visserligen såsom ett korrektiv mot uteblifvande från det håll, hvarifrån det väl oftast förekommer och medför de största olägenheter, eller från svarandens sida, åberopat stadgandet i 12 kap. 3 § Rättegångsbalken, att i händelse af svarandens förfallolösa uteblifvande å första inställelsetiden underrätten skall döma i saken, efter ty, som sanning deri utletas kan, men, efter hvad allmänt bekant är, tillämpas dylik tredskodom endast i klara skuldfördringsmål, och i alla öfriga

tvistemål kan svaranden med den ringa uppostringen af två kronor köpa sig ett uppskof af allra minst en månad, på vissa ställen ett helt år och kanske vanligast omkring fyra månader, samt vittne mot en krona femtio öre uppskjuta sin inställelse till vare sig för vittnet sjelft eller för någondera parten lämpligare tid, allt till stor olägenhet för öfrige, som i egenskap af parter eller vittnen måste från en ofta långt aflägsen boningsort iakttaga en kanske alldeles ändamålslös inställelse. Behovet af mera verkande påföljd för att förmå särskildt svarandepart till inställelse torde ock, såsom motionärerne äfven anföra, nu mera hafva blifvit ännu större, sedan alla mål angående skuldfordran, som icke grundar sig på skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis, komma att uteslutande vid domstolarne anhängiggöras.

Utskottet, som icke finner sig böra föreslå någon förhöjning i nu gällande böter för uppskofsörsummelse, till hvilken part ju ofta kan temligen oskyldigt vid alldeles tillfällig frånvaro ur domstolslokalen göra sig förfallen och hvilken torde vara af jämförelsevis mindre betydelse, föreslår på grund af hvad Utskottet anfört, att böter för part, som förfallolöst uteblifver från ting eller rättegångsdag, må höjas till tjugo daler, och böter för vittne, som förfallolöst uteblifver i under rätt till tio och i hofrätt till femton daler.

Det är gifvet att, om nu ifrågavarande bötesbelopp blefve förhöjda, domstolarne skulle till äfvenledes förhöjda belopp sätta de efterföljande viten, hvilkas bestämmande på dem ankommer, samt dymedelst en af de mest verkande orsaker till den så öfverklagade långsamheten i den civila rättsskipningen, eller de allt för obetydliga påföljderna af förfallolöst uteblifvande vara undanröjd.

Åtskilliga i öfrigt uti Rättegångsbalken förekommande bötesbelopp stå visserligen i ett visst sammanhang med dem, hvilka Utskottet nu föreslår till förhöjning, men detta sammanhang är enligt Utskottets tanke icke så oskiljaktigt, att en förhöjning af de senare skulle nödvändiggöra en förhöjning af de förra. Den i viss mån bristande harmonien beträffande beloppet mellan de förhöjda böterna å ena och öfriga i Rättegångsbalken upptagna böter å den andra sidan torde icke lätteligen kunna förekommas och låter i alla händelser den förhöjning, Utskottet nu föreslår, ännu mera framträda sådan som den verkligen är eller en i afvaktan på en ny rättegångsordning provisoriskt vidtagen nödfallsutväg.

Utskottet hemställer vördsamt,

att Riksdagen, med anledning af föreliggande

motion, ville för sin del antaga följande förändrade lydelse af

dels 12 kap. 2 § Rättegångsbalken, sådan nämnda § lyder enligt Kongl. förordningarne den 12 Mars 1830 och den 18 April 1849:

“Är någon förfallolöst borta, då han ropas af Rätten fram att kära eller svara, böte två daler. Kommer hvarken kärande eller svarande, å landet innan Häradstingets slut, eller i stad innan rättegångstimmman ute är, böte hvardera *tjugo daler*. Kommer svaranden å första Ting, innan det ändas, och blifver käranden ute; böte som sagdt är, och gälde han svaranden dess kostnad, der han ej vid nästa Ting å landet, eller inom en månad i staden, gitter visa, det han laga förfall haft, och att han ej kunnat Rätten det kungöra. Stämmer ej käranden saken in, och den fullföljer å den tid, som nu är sagdt; vare svaranden för hans käromål fri“;

och *dels* 17 kap. 3 § Rättegångsbalken, sådant detta lagrum lyder i Kongl. förordningen den 18 April 1849:

“Vill någon sin talan med vittne fästa; tage det sjelf med sig, eller låte det lagligen till Rätten stämma. Beropar sig någon å flera vittnen, i samma sak; de må genom en stämning inkallas, om det beqvämligen ske kan. Vittne må ock i högre Rätt höras, ändå att det i den nedra ej nämndt varit. Kommer ej vittne, som stämndt är; böte i Underrätt *tio daler*, i Hofrätt *femton daler*; och lägge Rätten sedan viss dag och vite före. Kommer vittnet ej ändå; lite Rätten å landet Konungens Befallningshafvande till, eller den Kronobetjent, som närmast är, att skaffa vittnet in: i staden ege Domaren sjelf makt dertill.“

Stockholm den 30 April 1879.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. GEGERFELT.

Reservationer:

af Herr *Thomasson* mot det slut, hvartill Utskottet i ärendet kommit;

af Herr *Ribbing*: "Med anmärkning i förbigående att under det Utskottet sistlidet är såsom hufvudsakligt skäl till afslag å likartad motion anført, att förändringar *icke* blifvit föreslagna i andra bötesbelopp, som med de föreslagna stode i sammanhang, anmäler jag min reservation mot Utskottets föreliggande betänkande af det skäl, att, om en ändring i ifrågavarande bötesbelopp skall ske under afvaktan af pågående omarbetning af Rättegångsbalken, de nya bötesbeloppen böra sättas så högt, att en verkan till ändring i de öfverklagade missförhållandena derigenom sannolikt skall inträda, hvilket, med de af Utskottet föreslagna bötesbeloppen synes mig *icke* blifva händelsen."

samt af Herr *Sundell*: "Ehuru jag är med Utskottet ense derom, att ändringar i några andra lagens rum, hvarom nu kan blifva fråga, än 12 kap. 2 § och 17 kap. 3 § Rättegångsbalken icke äro oundgängligen nödvändiga, håller jag likväl före, att åt det *förre* lagrummet bör gifvas följande lydelse, den der, så vidt jag vet, öfverensstämmer, naturligtvis utom hvad angår nya bötesbestämmelsen, med nu gängse praxis:

Är part förfallolöst borta från Rådstufvurätt eller Hofrätt å den dag, hvarå stämningen lyder, och från Häradsrätt å den dag målet blifvit utsatt att till handläggning förekomma: är det svaranden; böte, der målet ändock icke, enligt 3 §, hufvudsakligen pröfvas, tjugu daler: är det käranden; varde, om svaranden det yrkar, saken på den stämning ej mera upptagen, och gälde käranden, der svaranden det äskar, dennes inställesekostnad. Visar käranden vid nästa ting å landet eller inom en månad i staden, det han laga förfall haft och att han ej kunnat Rätten det kungöra, gånge den kostnad åter. Stämmer ej käranden saken ånyo in och den fullföljer å tid, som nu är sagdt; vare svaranden för hans käromål fri.

Hvad det *senare* lagrummet beträffar, lärer det icke vara nödigt, att olika böter stadgas för vittne, som uteblifver från Underrätt, och för vittne, som uteblifver från Hofrätt; och torde § böra ändras så:

Kommer ej vittne, som stämmt är; böte tio daler; och lägge Rätten sedan viss dag och vite före.

I allt öfrigt bibehålles den lydelse § nu eger.“

Herrar *Samzelius*, *Anders Persson* och *Torpadie* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit uti ärendets behandling i Utskottet.
